YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL / IYUL / 7-SON, I-QISM

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
I-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

MHXS (IFRS) ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOT TUZISHNING KORXONA RENTABELLIGI VA TO‘LOVGA QOBILIYATLILIGINI TAHLIL QILISHDAGI O‘RNI 12
Urakova Maxsad Xakimovna
QAYTA TIKLANMAYDIGAN RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI 18
Yusupova Jamila Karamatdinovna
COMPARATIVE ANALYSIS OF DIGITAL FINANCIAL TECHNOLOGIES FOR CREDIT RISK PREDICTION AND MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA ANALYTICS 21
Kholdorov Sardor Umarovich
O‘ZBEKISTONDA AGROINVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI 28
Yusupov Komaliddin Baxtiyor o‘g‘li
O‘ZBEKISTONDA NOGIRONLIGI BO‘LGAN SHAXSLAR UCHUN ICHKI TURISTIK MAHSULOTLAR TAHLILI 33
Zoxidov Firuz Faxritdinovich
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА 38
Эргашбаева Нилуфар Мухаммадсайфуллаевна
MUSTAQIL TURISTLAR OQIMINI OSHIRISHDA ILG‘OR XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTON SHAROITIGA MOSLASHTIRISH IMKONIYATLARI 42
Muzaffarov Akmal Axmadovich
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ЧАТ-БОТОВ В СИСТЕМЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ 49
Ирматова Азиза Бахрамовна
OROL BO‘YI MINTAQASIDA YASHIL IQTISODIYOT ASOSIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI (QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA) 56
Akramova Feruza
RECENT MEDICAL TOURISM RESEARCH IN THE WEB OF SCIENCE CORE COLLECTION 68
Hao Xiaohui
HARBIY XIZMATCHILARNI KIYIM-KECHAK BILAN TA’MINLASHDA ILG‘OR XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASIDAN O‘ZBEKISTONDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI 76
Omonov Usmonqul Raxmonqul o‘g‘li
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA OSHIRISHNING ZAMONAVIY IQTISODIY MEXANIZMLARI 83
Inobatov Abror Boshlarovich
КОММУНАЛЬНАЯ ИНФРАСТРУКТУРА И МЛАДЕНЧЕСКАЯ СМЕРТНОСТЬ: ЭМПИРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПО РЕГИОНАМ УЗБЕКИСТАНА ЗА 2012–2024 ГОДЫ 92
Мамбетсапаев Курбанияз Айниязович
АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ФОРМИРОВАНИЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ 97
Ташмухамедова Карима Саматовна
СУТЬ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ 104
Тарават Абдул Салам
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTITSIYALAR MANBALARI RIVOJLANISHINING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI 112
Ibadullayev Dilshad Ibragimovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

BARQAROR SHAHARSOZLIKNI TA'MINLASHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.......117
Permatov Ilxomjon Juraboyevich

O'ZBEKISTONDA BARQAROR SHAHARSOZLIKNI HUQUQIY ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.......121
Inoyatova Gulnoz Kadamovna

BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK OMILLARNING BINOLAR YEMIRILISHIGA TA'SIRINI KOMPLEKS BAHOLASH VA ULARNI KAMAYTIRISH USULLARI (TOSHKENT SHAHRI MISOLIDA).......125
Turabova Shodiya Anvarjon qizi

MHXSDA TUSHUM VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLAR BO'YICHA PUL MABLAG'LARI OQIMINI HISOBGA OLISH.......132
Eshonqulov Akmal Qudratovich

BOJXONA IMTIYOZLARINING DAVLAT BYUDJETI DAROMADLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.......138
Latipov Jahongir Shavkatovich

O'ZBEKISTONDA XUSUSIY TA'LIM TIZIMIDA KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI TENDENSIYALARI.......144
Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li

EKOLOGIK TA'LIM-TARBIYA JARAYONIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR VA INNOVATSION USULLARNING SAMARADORLIGI.......150
Usmanova Gulida Valiyevna

BUXORO VILOYATIDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARI TARMOQLARARO IQTISODIY SAMADORLIGI EKONOMETRIK TAHLILI.......156
Nazarov Nazar G'ulom o'g'li

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KO'CHMAS MULK BOZORIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.......163
Sadikova Dildora Abdulla qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KO‘CHMAS MULK BOZORIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Sadikova Dildora Abdulla qizi
Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
Ko‘chmas mulkni baholash va boshqarish mutaxassisligi 1-bosqich magistranti
Tashmuxamedova Karima Samatovna
Ilmiy rahbar: v.b. professor, PhD

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasida ko‘chmas mulk bozori rivojlanishiga ta’sir etuvchi iqtisodiy, huquqiy, ijtimoiy va institutsional omillar tizimli ravishda tahlil qilingan. Shuningdek, ko‘chmas mulk bozorining barqaror faoliyatini ta’minlash, investitsion jozibadorligini oshirish hamda bozor mexanizmlarini takomillashtirishga xizmat qiluvchi omillar baholangan. Tadqiqot natijasida ko‘chmas mulk bozorini rivojlantirishda raqamlashtirish, normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, bozor infratuzilmasini rivojlantirish va davlat hamda xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: ko‘chmas mulk bozori, ko‘chmas mulk, bozor infratuzilmasi, investitsion jozibadorlik, narx shakllanishi, talab va taklif, ipoteka kreditlash.

Abstract. This article presents a systematic analysis of the economic, legal, social, and institutional factors influencing the development of the real estate market in the Republic of Uzbekistan. It examines the factors that contribute to the sustainable functioning of the real estate market, enhance its investment attractiveness, and improve market mechanisms. Based on the research findings, scientific and practical recommendations are proposed to promote the digitalization of the real estate market, improve the regulatory and legal framework, develop market infrastructure, and strengthen cooperation between the public and private sectors.

Keywords: real estate market, real estate, market infrastructure, investment attractiveness, price formation, supply and demand, mortgage lending.

Аннотация. В данной статье проведён системный анализ экономических, правовых, социальных и институциональных факторов, оказывающих влияние на развитие рынка недвижимости Республики Узбекистан. Рассмотрены факторы, способствующие обеспечению устойчивого функционирования рынка недвижимости, повышению его инвестиционной привлекательности и совершенствованию рыночных механизмов. По результатам исследования разработаны научно-практические рекомендации, направленные на цифровизацию рынка недвижимости, совершенствование нормативно-правовой базы, развитие рыночной инфраструктуры, а также укрепление сотрудничества между государственным и частным секторами.

Ключевые слова: рынок недвижимости, недвижимость, рыночная инфраструктура, инвестиционная привлекательность, ценообразование, спрос и предложение, ипотечное кредитование.

KIRISH

Bugungi kunda ko‘chmas mulk bozori mamlakat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismlaridan biri bo‘lib, investitsion faollikni oshirish, qurilish sohasini rivojlantirish, aholini uy-joy bilan ta’minlash hamda hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Bozorning samarali faoliyat yuritishi aholining turmush darajasini oshirish, xususiy mulk daxlsizligini ta’minlash va tadbirkorlikni rivojlantirish bilan chambarchas bog‘liq [1].

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida ko‘chmas mulk bozorini rivojlantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi PF–60-son[1] Farmonida xususiy mulk huquqlarini himoya qilish, qurilish va uy-joy bozorini rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash hamda

1 lex.uz/ru/docs/-5841063

davlat xizmatlarini raqamlashtirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan [2]. Shuningdek, qurilish sohasini modernizatsiya qilish va kadastr tizimini takomillashtirish bo'yicha qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar ko'chmas mulk bozorining shaffofligini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda O'zbekistonda ko'chmas mulk oldi-sotdi bitimlari soni 329 mingdan ortiqni tashkil etgan. Bozor faolligiga inflyatsiya darajasi, ipoteka kreditlari hajmi, aholi daromadlari, qurilish materiallari narxlari va urbanizatsiya jarayonlari sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda [3]. Ayniqsa, Toshkent shahri, Samarqand va Farg'ona vodiysi hududlarida uy-joyga bo'lgan talabning yuqoriligi narxlar dinamikasiga bevosita ta'sir etmoqda.

Shu bilan birga, ko'chmas mulk bozorining barqaror rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, hududlar o'rtasidagi narxlar tafovuti, bozor axborotlarining yetarli darajada ochiq emasligi, ayrim hududlarda infratuzilmaning rivojlanmaganligi hamda investitsion faollikning nomutanosibligi bozor samaradorligini pasaytirmoqda [4].

Shu sababli O'zbekiston Respublikasida ko'chmas mulk bozoriga ta'sir etuvchi iqtisodiy, huquqiy, ijtimoiy va institutsional omillarni kompleks tahlil qilish hamda ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi ko'chmas mulk bozori rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash va ularning bozor samaradorligini oshirishdagi rolini baholashdan iborat [5].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ko'chmas mulk bozori faoliyati, uning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri hamda bozorni tartibga solish mexanizmlari bo'yicha mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ko'chmas mulk bozori iqtisodiy o'sish, investitsion faollik va moliya bozori rivojlanishi bilan uzviy bog'liq bo'lib, uning samarali faoliyat yuritishi makroiqtisodiy barqarorlikning muhim omillaridan biri hisoblanadi [6].

Mahalliy olim A. Vahobov o'z ilmiy ishlarida iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri sifatida investitsiya jarayonlarini e'tirof etib, investitsiya muhitining yaxshilanishi ko'chmas mulk bozorining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, investitsiyalar hajmining ortishi yangi qurilish loyihalarini amalga oshirish, zamonaviy turar joy massivlarini barpo etish hamda bozor infratuzilmasini rivojlantirish imkonini yaratadi [7].

Q. Abdurahmonov iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida aholi daromadlari, bandlik darajasi va urbanizatsiya jarayonlari uy-joy bozoridagi talabni belgilovchi asosiy omillar ekanligini qayd etadi. Muallifning fikricha, aholi daromadlarining o'sishi va ipoteka kreditlash tizimining rivojlanishi uy-joyga bo'lgan talabni oshirib, ko'chmas mulk bozorining faollashuviga xizmat qiladi [8].

Sh. Mustafakulov investitsion jozibadorlikni oshirish masalalarini o'rganar ekan, ko'chmas mulk bozorining rivojlanishi uchun qulay investitsiya muhitini yaratish, xususiy kapitalni rag'batlantirish hamda davlat va xususiy sektor hamkorligini kengaytirish zarurligini asoslaydi. Uning tadqiqotlarida bozor infratuzilmasini takomillashtirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish investitsiya faolligini oshiruvchi muhim omillar sifatida baholangan [9].

Shuningdek, ko'chmas mulk bozorini tartibga solish bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar shuni ko'rsatadiki, kadastr tizimini raqamlashtirish, mulk huquqlarining ishonchli himoyasini ta'minlash, bozor axborotlarining ochiqligini oshirish hamda baholash mexanizmlarini takomillashtirish bozorning shaffofligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Biroq mavjud tadqiqotlarda O'zbekiston sharoitida ko'chmas mulk bozoriga ta'sir etuvchi iqtisodiy, huquqiy, ijtimoiy va institutsional omillarning o'zaro bog'liqligi kompleks tarzda yetarli darajada tahlil qilinmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston Respublikasida ko'chmas mulk bozoriga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularni takomillashtirish yo'llarini asoslash maqsadida kompleks ilmiy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini ko'chmas mulk bozori, investitsiyalar, bozor infratuzilmasi va iqtisodiy rivojlanish masalalariga oid mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunlari, Prezident farmon va qarorlari hamda sohaga oid **me'yoriy-huquqiy** hujjatlar tashkil etdi.

Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv hamda statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Tahlil usuli orqali ko'chmas mulk bozori rivojlanishiga ta'sir etuvchi iqtisodiy, huquqiy, ijtimoiy va institutsional omillar alohida o'rganildi. Qiyosiy tahlil yordamida ushbu omillarning bozor rivojlanishidagi o'rni va o'zaro bog'liqligi baholandi.

Shuningdek, Davlat statistika agentligi, Markaziy bank, Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligining ochiq statistik **ma'lumotlari** tahlil qilindi. Olingan natijalar umumlashtirilib,

ko'chmas mulk bozorining rivojlanishiga **ta'sir** etuvchi asosiy omillar aniqlanib, ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston Respublikasida ko'chmas mulk bozori rivojlanishiga iqtisodiy, ijtimoiy, huquqiy va institutsional omillar bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. So'nggi yillarda davlat tomonidan qurilish sohasini qo'llab-quvvatlash, ipoteka kreditlash tizimini kengaytirish hamda kadastr xizmatlarini raqamlashtirish bo'yicha amalga oshirilgan islohotlar bozor faolligining oshishiga xizmat qilmoqda. Biroq inflyatsiya darajasi, qurilish materiallari narxining oshishi va ayrim hududlarda uy-joyga bo'lgan yuqori talab narxlarning keskin o'zgarishiga sabab bo'lmoqda [10].

2024-yil yakunlariga ko'ra respublikada **329 mingdan ortiq** ko'chmas mulk oldi-sotdi bitimlari rasmiylashtirilgan. Shu bilan birga, aholiga **17,1 trln so'm** miqdorida ipoteka kreditlari ajratilgan bo'lib, ularning **66 foizi** birlamchi uy-joy bozoriga yo'naltirilgan. Bu esa yangi qurilayotgan turar joylarga talab yuqoriligini va davlat tomonidan ipoteka dasturlarining qo'llab-quvvatlanayotganini ko'rsatadi [11](**1-jadval**).

1-jadval. Ko'chmas mulk bozoriga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ularning ta'siri

Omillar	Holati	Bozorga ta'siri
Qurilish materiallari narxining oshishi	Salbiy	Uy-joy narxlari qimmatlashadi
Urbanizatsiya va aholi sonining o'sishi	Ijobiy	Yangi uy-joylarga ehtiyoj ortadi
Kadastr va davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi	Ijobiy	Bozor shaffofligi va ishonchliligi oshadi
Ipoteka kreditlari hajmining ko'payishi	Ijobiy	Birlamchi bozorda savdo faollashadi
Aholi daromadlarining oshishi	Ijobiy	Uy-joyga talab ortadi

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ayniqsa Toshkent shahri, Samarqand, Farg'ona va Andijon viloyatlarida uy-joyga bo'lgan talab yuqoriligi sababli ko'chmas mulk bozori boshqa hududlarga nisbatan faolroq rivojlanmoqda. Shu bilan birga, infratuzilmasi rivojlangan hududlarda ko'chmas mulk qiymati transport va ijtimoiy xizmatlar yetarli darajada rivojlanmagan hududlarga nisbatan yuqori shakllanmoqda. Mazkur holat hududiy rivojlanish va investitsiya muhitining ko'chmas mulk narxlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi [10].

Olib borilgan tahlillar asosida ko'chmas mulk bozorini yanada rivojlantirish uchun ipoteka kreditlash mexanizmlarini takomillashtirish, hududlarda muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasini rivojlantirish, ko'chmas mulk bozorini to'liq raqamlashtirish hamda bozor ishtirokchilari uchun ochiq axborot bazasini yaratish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi. Ushbu chora-tadbirlar bozorning shaffofligi, investitsion jozibadorligi va raqobatbardoshligini yanada oshirishga xizmat qiladi [11].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston Respublikasida ko'chmas mulk bozorining rivojlanishi iqtisodiy, huquqiy, ijtimoiy va institutsional omillarning o'zaro uyg'unligiga bevosita bog'liq. Aholi daromadlarining o'sishi, ipoteka kreditlash tizimining rivojlanishi, investitsiya muhitining yaxshilanishi hamda qurilish sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar bozor faolligini oshirayotgan asosiy omillar hisoblanadi. Shu bilan birga, inflyatsiya darajasining o'zgarishi, qurilish materiallari narxlarining qimmatlashuvi, hududlar o'rtasidagi infratuzilma tafovutlari va bozor axborotlarining yetarli darajada ochiq emasligi ko'chmas mulk bozorining barqaror rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, davlat tomonidan ko'chmas mulk bozorini raqamlashtirish, kadastr tizimini takomillashtirish va ipoteka kreditlashni qo'llab-quvvatlash bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar bozorning shaffofligi va investitsion jozibadorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Biroq bozorning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun hududlarda muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasini rivojlantirish, ko'chmas mulk obyektlarini baholashning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish, bozor ishtirokchilari uchun ochiq va yagona axborot bazasini yaratish hamda xususiy investitsiyalarni rag'batlantirish zarur.

Shuningdek, ko'chmas mulk bozorida narxlarning barqarorligini ta'minlash maqsadida talab va taklif o'rtasidagi mutanosiblikni saqlash, ipoteka kreditlari shartlarini yanada takomillashtirish hamda hududiy rivojlanish dasturlarini izchil amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Ushbu chora-tadbirlar nafaqat ko'chmas mulk bozorining samaradorligini oshirishga, balki mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishi,

investitsiya faolligining kuchayishi va aholining uy-joy bilan ta’minlanish darajasini yaxshilashga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Umuman olganda, O‘zbekiston Respublikasida ko‘chmas mulk bozoriga ta’sir etuvchi omillarni kompleks baholash va ularni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalarni amaliyotga joriy etish bozorning raqobatbardoshligini oshirish, investitsion muhitni yaxshilash hamda mamlakatning uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi PF–60-son[2] Farmoni. 2022-yil 28-yanvar.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Yer kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2023.
4. O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2023.
5. Vahobov A.V., Xajibakiyev Sh.X., Muminov N.G. *Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar*. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2015.
6. Abdurahmonov Q.X. *Makroiqtisodiyot*. – Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2021.
7. Mustafakulov Sh.R. *Investitsiyalarni boshqarish*. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020.
8. Berkinov B.B. *Mintaqaviy iqtisodiyot*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
9. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. *O‘zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati bo‘yicha statistik to‘plam*. – Toshkent, 2024.
10. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. *Ipoteka kreditlash va ko‘chmas mulk bozori bo‘yicha tahliliy sharh*. – Toshkent, 2024.
11. O‘zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi vazirligi. *Qurilish sohasi va uy-joy fondining rivojlanishi bo‘yicha yillik hisobot*. – Toshkent, 2024.
12. Kosimovna, A. R. N. (2025, November). *Sociodeixis and Textual Deixis in German Religious Texts*. In *Conference of Modern Science & Pedagogy* (Vol. 1, No. 7, pp. 842–845).
13. Abduraxmonova, R. N. (2025). *Nemis tilidagi diniy matnlarning o‘zbek tiliga qilingan tarjima namunalari asosida deiktik birliklarning lingvopragmatik tahlili*. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари. Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук. Actual Problems of Humanities and Social Sciences, 5(11), 177–182.
14. Kosimovna, A. R. UDK: 81.39. *Paradigmatic Properties of Deictic Units in the Text.*

2 https://lex.uz/ru/docs/-5841063

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/1

© Materiallar koʻchirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida koʻrsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna boʻlishingiz mumkin. Obuna boʻlgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga toʻlov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida joʻnatishingizni soʻraymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga joʻnatamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi boʻyicha roʻyxatdan oʻtkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulugʻbek tumani
Kumushkon koʻchasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz